

Ο ΞΕΝΟΣ

ΙΧΕ τὸ γόπτρον τοῦ ξένου, δηλαδὴ τοῦ ἀγνώστου. Ἀλλὰ πρὶν νὰ ἐλθῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ἔτυχεν ἕνας φίλος του λιγάκι ἐνθουσιώδης καὶ σύμφωνος μὲ τὴν διάθεσιν τῆς στιγμῆς ποῦ του ἔκαμεν ἕναν πανηγυρικὸν καὶ οἱ ἐπαρχιωῖται ἤκουον, καὶ οἱ ἐπαρχιωῖται ἐπίστευον, καὶ οἱ ἐπαρχιωῖται τὸν περιέμενον μὲ ἀνυπομονησίαν σὰν τὸν Μεσσίαν.

Καὶ ὅπως ὅλους τοὺς ἀναμενομένους Μεσσίας ἤρχισαν νὰ τὸν στολιζοῦν μὲ διάφορα μαγικὰ χαρίσματα καὶ ἡ φαντασία ἢ ἐξηγμένη ἔπαιζε τὸ μέρος της, καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ψεῦσται ἔπλαττον διάφορα ἀνέκδοτα ἐπιστημονικῆς δεινότητος, ἀφιλοκερδείας καὶ ἱπποτισμοῦ. Ἀκόμη καὶ τὸ ἐξωτερικὸν του ἐζωγραφήθη μὲ χρώματα ὠραιότερα· καὶ ὅταν τὸν εἶδαν χλωμὸν καὶ μικροκαμωμένον, μὲ φωνὴν σδυμένην ἀπὸ τὴν συγκίνησιν ποῦ τον προξένυσεν ἢ τόσον θερμῇ ὑποδοχῇ, δὲν ἀπεγοπεύθησαν ὅπως μπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποθέσῃ, ἀλλὰ τον εὔρον ὅπως τον ὄνειροπόλῃσαν.

Μὲ μίαν τοιαύτην προκατάληψιν ἐνεθρονίσθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὁ νέος ἱατρός, προσωπικότης, τῆς ὁποίας τὰς σχέσεις ἐπιζητοῦν οἱ ἄνδρες καὶ διὰ τὴν ὁποίαν πλάττουν ὄνειρα γλυκύτερα αἱ νέαι κόραι.

Ἐκεῖνος χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅλα τὰ παραμύθια τῆς φήμης του κάθισεν εἰς τὸ δωμάτιον συλλογισμένος, ἄνοιξε τὸ παράθυρόν του καὶ εἶδε τὴν Προποντίδα ὀλόγαλαν καὶ λειάν, ν' ἀφίνη μὲ καλωσύνη νὰ γλυστροῦν ἔς τὰ νῶτά της τὰ ἐλαφρὰ καραβάκια μὲ τὰ ὀλόασπρα πανιά καὶ δάκρυσεν ὅταν εἶδε κατόπιν μέσα εἰς τὸ δωμάτιόν του φωτογραφίαις τῆς νοικοκυρᾶς του καὶ ἐργόχειρα καὶ ἐπιπλα ξένα.

Ὁ ἐκπατρισμὸς τὸν ἔκαμε νὰ πονέσῃ καὶ μέσα ἀπὸ τὸ κιβώτιον ἔβγαλε τὴν εἰκόνα τῆς μακαριτίσδας μητερίσδας του ποῦ τον συνώδευε παντοῦ γραμμὴν μὲ φωτεραίς γραμμαῖς μέσα εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἀποτυπωμένη μὲ σκιά ἐπάνω εἰς τὸ χαρτί.

Τοποθέτησε ἐπάνω ἔς τὸ τραπέζι τὰ βιβλία του, ἕνα ἀνθρώπινο κεφάλαι ποῦ τόσον ἐφοβέριζε τὴν ἀδελφίτσα του τὴν μικρὴν καὶ μίαν γραματοθήκην, ἐργόχειρον τῆς μεγάλης του ἀδελφῆς.

Κατόπιν χαμογέλασε· περιτριγυρίσθηκε ἀπὸ γνωστὰ ἀντικείμενα καὶ κατάλαβε πῶς τὸ δωμάτιον εἶναι ἰδικόν του.

Ἀπὸ ὅλην αὐτὴν τὴν ἀσχολίαν τὸν ἀπέσπασεν ἡ σδυμένη λιγάκι φωνὴ τῆς νοικοκυρᾶς του, ἡ ὁποία ἔλεγε :

— Κύρ γιαιτρέ, σὰς γυρεῖουν εἰς ἕναν ἀρρώστον.

Ἐφυγε γρήγορα, ἀφοῦ γύρισε καὶ εἶδε μὲ ἀγάπην τὰ ἀγαπητὰ του ἀντικείμενα.

Ἄμα ἔφυγε δύο τρεῖς γειτόνισδες φιληνάδες τῆς νοικοκυρᾶς ἔτρεξαν νὰ ἰδοῦν τὸ δωμάτιον. Ὅλα τὰ παρατήρησαν μὲ προσοχὴν καὶ τὴν φωτογραφίαν τῆς γρηᾶς καὶ τὸ ὠραῖον ἀπὸ ἑλεφαντόδοντο πλαϊσιὸν τῆς, καὶ τὴν γραμματοθήκην, τῆς ὁποίας γιὰ μιὰ στιγμοῦλαν πῆραν τὸ σχέδιον μὲ προσοχὴν διὰ νὰ κάμουν ἀπαράλλακτον· καὶ βέβαια τὸ σχέδιον θὰ κυκλοφοροῦσε δὲ λίγαις μέραις εἰς ὅλην τὴν ἐπαρχίαν.

Σκάλιζαν τὰ βιβλία καὶ νύβαν μέσα ἄνθη πατημένα καὶ κάτι γράμματα δὲ ξένη γλῶσσα, μὰ ἐπειδὴ ἐμοσχολοῦσαν ἐβγαλαν τὰ τρελλοκόριτσα διάφορα συμπεράσματα.

Ὅταν ἡ νοικοκυρὰ τὰς ἀπέσπασεν, ἡ ἐπιθεώρησις τῶν ὀλίγων νέων ἀντικειμένων δὲν εἶχε συντελεσθῆ καὶ οἱ γειτονοποῦλες ἔφυγον ὄχι πολὺ ἱκανοποιημένοι.

Ἐν τὰ καφενεῖα μέσα οἱ ἄνδρες ἠμιλοῦσαν γιὰ τὴν γραβάτα τοῦ γιαιτροῦ, γιὰ τὸ σχῆμα τοῦ πύλου του, γιὰ τὸ ῥαβδί τὸ ἀπλούστατον· καὶ ἡ οἰκογένεια ποῦ τον προσεκάλεσε διὰ τὴν ἐλαφρὰν καταρῶσιν, (τὸ περισσότερον διὰ νὰ τον καλογνωρίσουν ἀπὸ κοντὰ) ἐμεγάλωνε τὴν ἀρρώστιαν καὶ ἐμεγάλωνε καὶ ὁ γιαιτρός μαζὺ μὲ τὴν ἀρρώστιαν. Πῶς χαιρέτισε τὴν ὑπηρετρίαν, πῶς γλυκομίλησε τὸν ἀρρώστον, πῶς ἐγκαρδίωσε τοὺς τριγυρινούς, πῶς στάθηκε χαριτωμένα καὶ πῆρεν ἀπὸ χαριτωμένον χαρτοφυλάκιον καὶ ἔγραψε τὴν συνταγὴν, ὅλα ἦσαν γλυκὰ καὶ ὅλα διέθετον εὐνοϊκῶς τοὺς ἐπαρχιώτας.

Κατόπιν ἦλθαν τὰ γράμματά του, αἱ ἐφημερίδες του, καὶ οἱ ἐπαρχιώται μαζευμένοι ἔς τὸ ταχυδρομεῖον ὅπως μαζεύονται γιὰ νὰ διαβάσουν τοὺς φακέλους, διότι ὁ τοῦρκος ταχυδρόμος δὲν ξεύρει νὰ διαβάσῃ οὔτε Ἑλληνικά, οὔτε Γαλλικά, ἐβγαλαν ἀπὸ τὰ γραμματόσημα διάφορα συμπεράσματα καὶ ἕνας μάλιστα πρότεινε (ὅπως ἐγίνετο δι' ὅλους τοὺς ξένους) ν' ἀνοίξουν κανένα γράμμα τοῦ γιαιτροῦ καὶ οἱ ἄλλοι ἀπεφάνθησαν «ὅτι δὲν εἶναι καιρὸς ἀκόμην».

Ἡ στάσις τοῦ γιαιτροῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὁ τρόπος ποῦ ἐπαιρνε τὸ ἀντιδωρον, ὅλα ἦσαν καλὰ καὶ ἄξια. Οἱ δὲ πτωχοί, ἂ! Οἱ πτωχοί, τοὺς ὁποίους κατὰ καθῆκον ἐπεσκέπτετο δωρεὰν καὶ τοὺς ἀνεκούφιζεν, ἦσαν ἐνθουσιασμένοι μαζὺ του.

Καὶ ἐσυλλογιζέτο ὁ Δημήτριος Νικηφορίδης, μὲ πόσον ὀλίγα πράγματα κερδίζεται ἡ δημοτικότης. Χωρὶς νὰ τὴν ἐπιζητήσῃ τὴν δημοτικότητα αὐτὴν, τὴν ἀπελάμβανεν ὡς δρόσον τοῦ οὐρανοῦ, ὡς ἀκτίνα τοῦ ἡλίου.

Τὰ βλέμματα ὅλων ἐμάντευσεν ὅτι ἐκαρφώνοντο ἐπάνω του ὡς βλέμματα φιλικὰ ἔτοιμα νὰ τον κρίνουν εὐνοϊκῶς.

Εἰς τὰς μεγαλοπόλεις πίνουν τόσα πικρὰ ποτήρια οἱ ιατροί. Αἱ ἀντιζηλῖαι αἱ ταπειναὶ τῶν μικρῶν, ὁ ὄγκος ὁ ἐπιβάλλον τῶν μεγάλων, αἱ λαμπραὶ αἰθουσαὶ τῆς ὑποδοχῆς, εἰς τὰς ὁποίας πρέπει νὰ δέχνηται ἕνας καθὼς πρέπει ἱατρός, αἱ ῥαδιουργίαι τῶν φαρμακοποιῶν, ὅλα, ὅλα τὰ ἐμέτρα καὶ ἔξῃ εὐτυχῆς εἰς τὴν γαλήνην τῆς ἐπαρχίας.

Καὶ ἡγάπα τὴν ἐπαρχίαν μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς, ἀκόμην καὶ τὴν μουσικὴν τῶν Ἀτσιγγάνων τὴν εὗρισκε μὲ ἰδιοψύαν καὶ τὴν ἠκουε μὲ ἀγάπην.

Ἐφερε καὶ τὸ βιολίον του καὶ ἤρχισε νὰ παίξῃ· καὶ διὰ νὰ τον ἀκού-

δουν ὅλοι καὶ ὅλοι ἤρχισαν νὰ ἐπισκέπτονται πολὺ συχνὰ τὰ τριγυρινὰ σπίτια.

Ἔπαιζε μέτρια, ἀλλ' ἔθεωρήθη καλλιτέχνης.

Πάντοτε ὁ φακὸς τῆς προκαταλήψεως τον ἐμεγάλωνε. Ἔνας μόνον εὔρισκε, πῶς ὁ ἱατρός ἦτο καλὸς ἄνθρωπος καὶ προσεκτικὸς ἱατρός καὶ Θεὸς δὲν εἶναι.

Ὁ ἱατρός τὸν ἤκουσε καὶ δυσηρεστήθη· συνείθισεν εἰς τὸ θυμιάμα καὶ τώρα νὰ τον ἀποκαλοῦν ἄνθρωπον, τῷ ἐφάνη ταπεινωτικόν.

Ἦλθεν ἡ μοιραία ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἐπὶ τῶν φακέλλων ἐπέ-
τρεψε ν' ἀνοιχθῆ ἓνα γράμμα τοῦ γιατροῦ. Ὁ ἱατρός ἔλειπεν εἰς γειτο-
νικὴν κωμόπολιν χάριν ἐγχειρήσεως.

Τὸ γράμμα ἀνεγνώσθη εἰς ἐπίκοον.

« Ἀγαπητὲ Δημήτριε,

« Δὲν τοὺς χαλοξεύρεις τοὺς ἐπαρχιώτας καὶ πλέκεις τόσους πανηγυρικούς.
» Σὲ μεθ' ἣ δημοτικότης, ἣ ὁποία διὰ κάθε γνωστικὸν ἄνθρωπον εἶναι ἀτμό-
» σφαιρα ἐπικίνδυνος, ἀλλοιοῦσα καὶ αὐτὸ τὸ ἐγὼ μας.

» Μάθε ἐπὶ τέλους νὰ βλέπῃς τὴν πραγματικότητα μὲ τὴν ἀληθινήν της ὕψιν.

» Ναί, εἶσαι τὸ εἶδωλον τῶν ἐπαρχιωτῶν.

» Ἄλλ' ἐγὼ σοῦ ὀμιλῶ ἐκ πείρας ἔζησα καὶ ἐγὼ εἰς ἐπαρχίας καὶ ἀπῆλαυσα
» καὶ ἐγὼ τὸ λιβάνι αὐτό· ὑπῆρξα δυστυχής, διότι ἐμέθυσα. Δὲν λέγω ὅτι πρέπει

» νὰ περιφρονῆς τοὺς ἐπαρχιώτας, ἤ, ὄχι· μὰ θέλω τὸ δικό σου τὸ καλό. Θέλω νὰ
» μὴ πονέσῃς πολὺ, ὅταν ὁ ἄνεμος τῆς δυσμενεῖας πνεύσῃ.

» Μὲ ἐρωτᾷς διὰ τὴν ἐγχείρησιν, τὴν ὁποίαν ἀπεφάσισες νὰ κάμῃς· σοῦ στέλ-
» λω Γερμανικὸν περιοδικόν, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἀναπτύσσει ὁμοίαν περίπτωσιν
» θεραπείας διαφορετικῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγχείρησις δὲν ἐθεωρήθη ἀναγκαία.

» Χθὲς ὁ συνάδελφός μας Κωνσταντινίδης μοῦ εἶπεν ὅτι ἀπεπλήρωσας τὸ
» χρέος σου, εὔγε.

» Καμμία εὐμορφή ἐπαρχιώτισσα (καὶ πλουσία) δὲν σοῦ κάμνει τὰ γλυκὰ
» μᾶτια· Δὲν ἔχεις προσκλήσεις ἀπὸ πατέρας ποὺ ἔχουν κόραις τῆς παντρεῖας;

» Ἐγὼ εὐχομαι νὰ γλυτώσῃς γρήγορα ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν καὶ νὰ συνάξῃς ἀρ-
» κετὰ χρήματα νὰ ἐξακολουθήσωμε τὰς σπουδὰς μας εἰς τὴν Εὐρώπην.

» Πάλιν εἰς τὸ ἴδιον δωμάτιον μὲ τὴν ἴδιαν γιορτερὴν φορεσίαν, μὲ τὰ
» ἴδια ὄνειρα καὶ νὰ ὑπηρετήσωμεν πάλιν ὡς ἐρυθρόσταυροι περιποιοῦμενοι στρα-
» τιώτας ἀνικητούς, πυρῶθέντας.

» Ὑ. Γ. Ὅπως σοῦ εἶπα, δυσπίστει πρὸς τοὺς ἐπαρχιώτας».

Ἦ ἐντύπωσις ὑπῆρξε κεραυνοδόλος.

Οἱ ἐπαρχιωταὶ ἤρᾱ γε ἀνεγνώρισαν τὸν ἑαυτὸν τοὺς μέσα εἰς τὴν εἰ-
κόνα τοῦ νέου ἱατροῦ· Ἄγνωστος.

Γιὰ πρῶτην φορὰν ἓνας ὠμίλησε ἐναντίον τοῦ ἱατροῦ.

— Μὰς γελοῦσε τόσον καιρὸν καὶ στέλλει γιὰ μίαν παραμικρὰν ἐγ-
χείρησιν καὶ ζητεῖ συμβουλίαν.

Προσκαλεῖται ὁ σύζυγος τῆς γυναικὸς ποὺ θὰ ἐπάθαινε τὴν ἐγχείρη-
σιν καὶ μαθαίνει ὅτι ἡ γυναῖκά του μποροῦσε νὰ θεραπευθῆ διαφορετι-
κῶς, καὶ μαίνεται καὶ ἀρχίζει νὰ ξεφωνίξῃ ὅτι :

— Γιὰ νὰ κερδίξῃ παράδες νὰ ξεπληρώῃ τὰ χρέη του ὁ πτωχός, ὁ

ἀξυπόλητος, και για να τρέχει εις την Ευρώπην να διασκεδάξη, κάμνει ἐγγειοφύσεις και θανατώνει τὸν κόσμον.

Ἐρχεται και ἕνας χωρικός ἀπὸ τὴν κωμόπολιν ποῦ ἔμενον ὁ ἱατρός και λέγει πῶς ὁ θεὸς του ἀπέθανε.

Τὸν φωτίζουν, ὅτι ὁ γιαιτρός τὸν θανάτωσε ποῦ δὲν ξεύρει τὰ μάτια του να βγάλῃ. Μανθάνουν αἱ γυναῖκες ὅσα καταφρόνια ταῖς ἔγραψεν ὁ φίλος και ξεφωνίζουν· και μιὰ γειτόνισσα, ἡ ὁποία ὄνειροπόλησε τὸν γιαιτρό διὰ γαμβρόν της, τώρα τρέχει μισοντυμένη και μισογδυμένη ἔτις νοικοκυρᾶς του και λέγει, πῶς θὰ πάγῃ ἔς τὴν δημορχίαν να πετάξῃ τὸν γιαιτρό· διότι δὲν ἀφίνει τὴν γειτονιά να κοιμηθῇ με τὸ τσουγκράνισμα τοῦ βιολοῦ του.

— Ὁ χτικιάρης, λέγει της νοικοκυρᾶς ἡ ἀνεψιᾶ ἡ γεροντοκόρη, τὴν ὁποίαν δὲν ἐγύρισε φαίνεται να καλοῖδῃ, καλὰ λέγει ἡ κοκῶνα Ζωήτσα, θεία, αὐτὸς δὲν μας ἀφίνει να κοιμηθοῦμε και χθὲς δὲν του ἄρεσε και τὸ φαγί. Σὰν να ἔτρωγε και ποτέ του καλλίτερα. Ἐλάτε, κοκῶνα Ζωήτσα, να ἰδῆτε τὰ ἀσπρόόρουχά του, ὄλο μπάλωμα, και της κάλτσες του. Ἐλάτε να καταλάβετε πῶς νῦρε τὸ χωριό μας και βυζαίνει περὶ και θανατῶνει ἄδικα ὁ λιμασμένος. Ὁ κακομοίρης ὁ μπαμπᾶς μου, θὰ ζοῦσε ἀκόμη ἂν δὲν τύχαινε αὐτὸς ἀντίκου μας. Σὰν κυπαρίσσι ἐστέκουνταν... Ὁ φονιάς.

Τὰ παιδιὰ με ἐπιθετικὰς διαθέσεις περιέμενον τὸν ἱατρόν.

Ὅταν ἐπέστρεψε, εἶδε τὸ ῥεῦμα της δυσμενείας. Ὁ φαρμακοποιὸς δὲν προνοπτικὸς ἀνθρωπος ἐφρόντισε και ἔφερε νέον ἱατρόν και τὸν προσεκάλουν ὄλοι γεροὶ και ἄρόρωστοὶ διὰ να ἀποδείξουν ὅτι δὲν τὸν θέλουν πλέον τὸν Δημήτριον.

Μονος ἐκεῖνος ποῦ εἶπε πῶς δὲν εἶναι Θεὸς και ποῦ δυσερέστησε λιγάκι τὸν γιαιτρό τὸν πλησίασε και τὸν γλυκομίλησε.

Ὁ γιαιτρός, ὁ ὁποῖος ἐσυλλογιζέτο με πόσον ὀλίγα πράγματα κερδίζεται ἡ δημοτικότης, τώρα συλλογιζεται πῶς με πολὺ ὀλιγότερα κερδίζεται ἡ ἀντιδημοτικότης.

Μὰ πῶς πονεῖ! Θεέ μου, πῶς πονεῖ. Τί τὸν ἔκαμαν; Γιατί ὄλους τοὺς θανάτους και τοὺς ἑκατοντούτεις, κύρ Νικολῆ, τοὺς ἀποδίδουν τώρα εις αὐτόν; Πολὺ πονεῖ και ἔκρυψε τὸ βιολί του για να μὴν παίξῃ περὶ.

Ἀκόμη και τὸ κεφάλι τοῦ νεκροῦ ποῦ ἔχει, κατακρίνεται ὡς ἀντιχριστιανικὸν και ἡ ἀνεψιᾶ της νοικοκυρᾶς λέγει ὅτι βλέπει ἄσχημα ὄνειρα και δὲν μπορεῖ βρυκόλακα να ἔχη μέσα εις τὸ σπῆτι της.

Ἦναγκάσθη να τὸ θάψῃ.

Μὰ τὰ παιδιὰ τοῦ ῥίπτουν χῶματα ἀπὸ τὰ παράθυρα και τοῦ ἔκαμαν τραγοῦδι και τοῦ το τραγοῦδισαν.

Μάζεψε ὄλα τὰ ἀγαπητά του ἀντικείμενα και ἔφυγε μιὰ ὀμιχλώδη ἡμέραν χωρὶς να γυρίσῃ να ἰδῇ ὀπίσω του. Κάτι ἔσπασε, θαῤῥεῖς, μέσα του.

Ἐσπασεν ἐκεῖνη ἡ ἀγία ἐμπιστοσύνη εις ὅτι ἔδλεπε. Τώρα κάτω ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ βλέπει προσπαθεῖ να μαντεύσῃ νέα πράγματα και για κάθε λόγον και κάθε κίνημα τῶν ἄλλων ζητεῖ και αὐτὸς ὅπως οἱ περιδότεροι τὴν αἰτίαν και ἀφορμὴν. Καὶ ὁ καλλίτερος ἀνθρωπος εἶναι ἐγωῖστικὸς, γιατί τώρα ψιλοξετάζει τὰ αἰτια της δυσμενείας, ἐνῶ πρώτα καθ' ὄλον δὲν συλλογισθηκε να μετρήσῃ τοὺς λόγους της δημοτικότητος.

Ἄδικα ὄμως τοῦ ἔκαρφώθη ἔς τὸ κεφάλι ὅτι κριδὶς ἀνεπηρεάστος για κανένα δὲν ὑπάρχει. Κριδὶς ἀδέκαστος διδεται, ἀλλὰ μετὰ πολλὰ χρόνια.

Μιά 'μέρα σ' ένα καφενεῖο μέ πολλαῖς, πολλαῖς βασιλικάϊς προσωπογραφίαις καὶ μέ περισσότερον καπνὸν λαθρεμπορίου ποῦ ἔβγαине μέσα ἀπὸ μυριόσχημαις πίπαις, ἠκούσθη ἡ ἐπομένη συνδιάλεξις :

— 'Σ τὰ 1884 μᾶς ἦλθε ἕνας καλὸς γιαντρός, μὰ τέτοιοι εἶμεθα, δὲν τὸν ἀφήσαμε νὰ χρονίσῃ.

— Ἀλήθεια, καλὸς ἄνθρωπος καὶ σεμνός.

— Γιὰ τί τὸν βγάλαμε ;

— Νά, ἔτσι μᾶς φάνηκε !!!

[Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1901]

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΟΦΥΪΑΣ ΚΑΙ ΝΕΥΡΟΠΑΘΕΙΑΣ

Ο ζήτημα τῶν σχέσεων τῆς μεγαλοφυΐας καὶ νευροπαθείας ἐτέθη ἀπὸ πολλῶν αἰῶνων· ὑπεδείχθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους, κατὰ δὲ τὸν λήξαντα ἤδη αἰῶνα ἐμελετήθη ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν. Οὗτοι ὅμως εἰς τὰς ἐρεῦνας αὐτῶν δὲν προσέτερεξαν εἰς τὰς ἀμέσους παρατηρήσεις, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν συγγραμμάτων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἢ ἐξ ἀπλῶν μόνον ἀνεκδότων, ὧν τινῶν ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης,

ἔδημιούργησαν θεωρίας πρᾶκτικῶν ἀνευρεμένων. Ὁ Lombroso π. χ. φρονεῖ ὅτι ἡ μεγαλοφυΐα εἶναι λανθάνουσα μορφή τῆς ἐπιληψίας, ὁ δὲ Reveille-Parisse ἀποδέχεται, ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνδρες, ὡς ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν, εἶναι ὑποκειμένοι εἰς νευρικὰς διαταραχὰς, εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῶν ὁποίων τὰ μέγιστα συντελεῖ ἡ ὑπερβάλλουσα διανοητικὴ ἐργασία.

Ἔδει νὰ μελετηθῇ καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, ὅπως πᾶσαι αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐπὶ κλινικῶν παρατηρήσεων, διότι μόνον ἐκ τῶν ἀμέσων παρατηρήσεων θ' ἀνευρεθῇ ἡ ἀλήθεια.

Τὴν μέθοδον ταύτην ἠκολούθησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Γάλλος ἰατρός Toulouse, ὅστις, ἀφοῦ ἐμελέτησεν ἐπὶ ζώντων μεγάλων ἀνδρῶν,